

عقلانیت رفتاری در سیره امام حسین(ع) موج می‌زند

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، گفت: در سیره امام حسین(ع) عقلانیت رفتاری نهفته است....

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، گفت: در سیره امام حسین(ع) عقلانیت رفتاری نهفته است و اگر عاشورا رخ داد به سبب حماقت و سختگیری دشمنان بود و امام در بدترین وجه هم دنبال خونریزی و جنگ نبودند و این سیره عقلانی در بین تمامی ائمه وجود داشته است.

سیدحسین فلاح زاده به گزارش ایکننا، سیدحسین فلاح زاده، عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۰ مرداد ماه در نشست علمی «عقلانیت رفتاری در سیره امام حسین(ع)» با بیان اینکه در مورد عاشورا ابعاد زیادی وجود دارد از جمله اینکه می‌توان به زمینه‌ها و علل پیدایش آن پرداخت، گفت: همچنین می‌توان سیر آن حادثه را بررسی کرد و جزئیات آن حادثه و پیامدها و نتایج آن را تحلیل و بررسی کنیم و در مورد سیره امام حسین(ع) هم مباحث مختلفی از جمله سیره شخصی و اجتماعی و ... قابل بحث است.

وی افزود: اینکه امام حسین(ع) در تنهایی و اعمال شخصی خودشان چه رفتاری داشتند، در برخورد با همسر و فرزندان چگونه بوده‌اند یا سیره عبادی و فرهنگی و سیاسی را مورد نظر قرار دهیم ولی در این بحث به دنبال عقلانیت در رفتار و گفتار ایشان هستیم و قصد داریم به این پرسش پاسخ دهیم که امام چقدر به موقعیت دشمن و موقعیت خودشان و وضعیت اصحاب و یاران و مکان و زمان توجه داشتند و اهداف را چقدر متناسب با شرایط تغییر می‌دادند.

فلاح زاده با بیان اینکه نظر بنده این است که امام(ع) عقلانیت لازم را در تمامی این عرصه‌ها داشته‌اند، ادامه داد: اینطور نبوده است که امام حسین(ع) مثلا هدف حکومت را در هر شرایطی پی بگیرند و با فراز و فرودها و بی وفایی‌ها و شرایط زمانی و مکانی بی توجه باشند و ایشان اهداف را کم و زیاد و گاهی تغییر می‌دادند.

دیدگاه صالحی نجف آبادی

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با بیان اینکه برخی مطرح کرده‌اند هدف امام تشکیل حکومت بوده است، اضافه کرد: آقای صالحی نجف آبادی این نظریه را دنبال کرد و گفت که امام به دنبال تشکیل حکومت بودند ولی در این کار موفق نشدند. برخی مانند مرحوم شهید مطهری هدف متعالی را امر به معروف و نهی از منکر می‌دانند و اینکه این واجب دینی سبب شده است تا امام(ع) از مدینه خارج شوند. برخی معتقدند که امام دنبال شهادت بودند و قصد داشتند با فداکردن جان خود و یارانشان سنت پیامبر(ص) را احیا و جان خود را فدا کنند.

وی افزود: به نظر بنده امام(ع) طبق شرایط مختلفی که در آن قرار داشت اقدام کردند و نمی‌توان هیچکدام از اینها را هدف غایی و نهایی امام بدانیم. در قرآن کریم داریم: لا یكلف الله نفسا الا وسعها؛ یعنی حتی تکالیفی که بر دوش ائمه(ع) هم نهاده شده است منطبق بر توانایی امام و استطاعت است؛ خداوند حج را هم بر افراد مستطیع واجب فرموده است و تکلیف مالایطاق را بر هیچ‌کسی قرار نمی‌دهد یا تکلیف نماز در حالت ایستاده تا زمانی است که فرد بتواند ایستاده بخواند وگرنه نشسته و خوابیده هم می‌تواند بخواند و تکالیف سیاسی و اجتماعی هم اینطور است.

فلاح زاده با بیان اینکه اهداف امام در مسیر متغیر بوده است، تصریح کرد: زمانی که امام(ع) می‌توانند یاران زیادی داشته باشند تکلیفی دارند و وقتی همه او را تنها می‌گذارند باز تکلیف دیگری خواهند داشت و امام چنین محاسبه‌گری‌ها را داشتند. در دوره معاویه، او بر جهان اسلام سلطه و سیطره عامی را داشت و دوره استبداد و خفقان شدیدی ایجاد کرده بود و امام مجتبی(ع) در چنین شرایطی و با وجود اینکه بیشتر یاران ایشان از او جدا شده بودند مجبور به پذیرش صلح شدند گرچه عده‌ای هم حاضر به نبرد بودند ولی چون همین تعداد اندک یاران هم فدا می‌شدند امام دست به اقدام نظامی نزدند.

سیاست امام حسین(ع) در دوره معاویه

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با بیان اینکه وقتی برخی به امام حسین(ع) رو آوردند به هوای اینکه ایشان اقدامی علیه معاویه بکنند، ایشان هم نپذیرفتند، تصریح کرد: امام حسین(ع) تابع نظر برادر بودند و به صلح پایبندی نشان دادند؛ در سال ۴۹ که امام مجتبی(ع) شهید شدند برخی تصور کردند که امام حسین(ع) شاید در دوره برادر اقدامی نکردند و الان شاید علیه معاویه تصمیم جدیدی بگیرند و نامه‌هایی به امام نوشتند و خواستند که با معاویه درگیر شوند ولی باز امام حسین(ع)

فرمودند تا زمانی که معاویه زنده است اقدامی نکنید و در خانه بنشینید.

فلاح زاده اظهار کرد: معاویه از جهتی بدتر از یزید بود زیرا او بنیانگذار مصیبت های بعدی بود که به عالم اسلامی وارد شده است و یزید را هم او به مردم تحمیل کرد ولی با همه اینها امام حسین(ع) عدم درگیری را توصیه کردند و تا رجب سال ۶۰ هجری این روند ادامه می یابد؛ در همین مقطع قیام حجر در کوفه و در دفاع از امام علی(ع) رخ داد و ایشان به شهادت رسید ولی امام حسین(ع) قیامی نکرد و در عوض معاویه را در کشتن حجر و یارانش سرزنش کردند و شرایط اجازه جنبش و قیام را نمی داد.

وی اضافه کرد: معاویه در رجب سال ۶۰ و بعد از ۲۰ سال دیکتاتوری و استبداد و خشونت عظیمی که به خرج داد مرد و به نظر می رسید جبهه دشمن تضعیف شده است و امام حسین(ع) هم تقابلیش با یزید مقداری متفاوت می شود و حاضر به بیعت با یزید نمی شوند و نهضتی را در مبارزه با او به راه می اندازند یعنی شرایط جدید و اقدام جدید؛ شبانه پیکتی از کوفه به مدینه آمد که حسین بن علی و ابن زبیر را باید به بیعت دعوت کنی و اگر بیعت نکردند سر از تن آن ها جدا کن.

فلاح زاده افزود: حضرت وقتی پیک به سراغ ایشان می آید تنها به دارالعماره رفتند و حدود ۱۹ تن از یاران و اقوام را جمع کردند و همراه خود بردند و در بیرون مستقر کردند و فرمودند اگر اینها تعرضی کردند شما جان مرا نجات دهید؛ این هم نوعی عقلانیت رفتاری در سیره امام(ع) است و در داخل دارالعماره هم وقتی به بیعت دعوت شدند فرمودند بیعت مخفی خیری ندارد و بهتر است این کار در معرض عموم مردم صورت بگیرد و با این روش خود را از دارالعماره بیرون آوردند. چرایی حرکت به مکه

وی اظهار کرد: البته چون والی مدینه دستور داشت یا بیعت بگیرد یا سر امام را بزند امام صلاح دانستند که در مدینه نمانند لذا به مکه رفتند؛ در مکه هم اگر اتفاقات بعدی نمی افتاد از آنجا حرکت نمی کردند ولی وقتی نامه ها از کوفه آمد امام با تأمل و درنگ با این موضوع برخورد کردند و با وجود نامه های زیاد مسلم بن عقیل را برای بررسی شرایط اعزام کردند تا اگر کوفه اهل حمایت بودند، امام اقدام بعدی را انجام دهند و مسلم هم نامه ای به امام(ع) نوشتند و گفتند که بشتاب زیرا شرایط مهیاست.

فلاح زاده ادامه داد: اینکه امام قصد داشتند در کوفه تشکیل حکومت بدهند و اگر موفق شدند به سمت شام و سقوط حکومت اموی بروند ممکن است جزء اهداف امام باشد ولی وقتی روند و شرایط عوض شد و خبر شهادت مسلم رسید امام با توجه به شرایط جدید تصمیم جدیدی گرفتند و وقتی با حر مواجه شدند، از کوفه هم نومید شدند لذا قصد بازگشت به مکه را در پیش گرفتند.

وی افزود: این موضع گیری در بازگشت امام حسین(ع) به مکه نقطه عطف و مهمی است زیرا اگر تا قبل از آن امام(ع) ممکن بود قصد تشکیل حکومت در کوفه را داشتند ولی در اینجا سطح پایین تری از هدف را بسنده کردند و قصد برگشت داشتند که حر به عنوان فرمانده مسیر امام حسین(ع) را بست؛ برخی فکر می کنند حر مسیر رفتن امام به سمت کوفه را بست ولی اینطور نیست بلکه او مسیر امام به سمت مکه را بست. تلاش برای جلوگیری از جنگ

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با بیان اینکه در اینجا امام دیگر دنبال قیام و اعتراض و تشکیل حکومت نبودند بلکه فقط دنبال مفری برای حفظ جان خود و یارانشان بودند، تصریح کرد: امام حسین(ع) حدود ۸۰ کیلومتر راه را به سمت دورشدن از کوفه طی کردند تا بتوانند خود و یارانشان را از این شرایط نجات دهند ولی حر امام را در کربلا متوقف کرد و باز امام(ع) دست از عقلانیت رفتاری خودشان برداشت و تلاششان را به کار بستند و حتی با فرمانده سپاه عمر سعد ارتباط برقرار کردند تا ماجرا بدون جنگ ختم شود.

وی افزود: در اینجا امر دایر بین تسلیم ذیلان و شهادت عزتمندانه بود و امام حسین(ع) هم شهادت عزتمندانه و دفاعی را ترجیح دادند و در هر مرحله ای اگر دشمن اقدام نظامی نکرده بود امام حسین(ع) به هیچ وجه دست به شمشیر نمی بردند و حاضر بودند به سمت مکه برگردند و البته شرایط نیروهای امام(ع) هم طوری نبود که وضعیت به نفع جبهه حق باشد ولی متأسفانه سختگیری های یزید و عبیدالله بن زیاد و کوتاهی شیعیان کوفه و دعوت کنندگان امام سبب شد تا عاشورا رقم بخورد.

وی تأکید کرد: بنابراین در سیره امام حسین(ع) عقلانیت رفتاری نهفته است و اگر عاشورا رخ داد به سبب حماقت و سختگیری دشمنان بود؛ امام در بدترین وجه هم دنبال خونریزی و جنگ نبودند و این سیره عقلانی در بین تمامی ائمه وجود داشته است کما اینکه امام علی(ع) ۲۵ سال شرایط بدی را تحمل کردند تا اسلام محفوظ بماند.